

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

“Atbalsts EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei” Nr.8.2.4.0/15/I/001

Analītisks ziņojums

Ekspertu aptauja par pilotakreditāciju norisi

Rīga

2017

Saturs:

1. Pilotakreditācijas, to mērķis	3
2. Augstākās izglītības institūcijas, kas piedalījās pilotakreditācijās	4
3. Eksperti, kas novērtēja studiju virzienus augstākās izglītības institūcijās	5
4. Ekspertu aptauja pēc pilotakreditāciju veikšanas	5
4.1. Respondentu (ekspertu) profils	5
4.2. Vizītes sagatavošanas posma un ekspertu pirmsvizītes mācību vērtējums	6
4.2.1. Vizītes sagatavošanas posms	6
4.2.2. AIC organizētās ekspertu pirmsvizītes mācības	8
4.3. Vizītes norises kvalitāte	9
4.4. Kopīgā ekspertu atzinuma sagatavošanas process, tā struktūra	11
5. Secinājumi par studiju virzienu novērtēšanas procesu	12
6. Ieteikumi un rekomendācijas	13
6.1. Ieteikumi un rekomendācijas novērtēšanas vizīšu organizēšanas uzlabošanai	13
6.1.1. Vizītes sagatavošana un pirmsvizītes mācības (rekomendācijas AIC). Ieteikumi pašnovērtējuma ziņojuma struktūras uzlabošanai.	13
6.1.2. Vizītes kvalitāte	14
6.1.3. Kopīgais ekspertu atzinums, tā sagatavošanas process	15
6.2. Ieteikumi un rekomendācijas normatīvā ietvara uzlabošanai	16

1. Pilotakreditācijas, to mērķis

Studiju virzienu pilotakreditācijas ir studiju virzienu akreditācijas, kuras veica ESF projekta “Atbalsts EQAR aģentūrai izvirzīto prasību izpildei”, Nr.8.2.4.0/15/I/001 ietvaros projektā iekļauto augstskolu un koledžu studiju virzieniem.

Mērķis - iegūt pieredzi studiju virzienu akreditācijas īstenošanā, pilnveidot akreditācijas normatīvo regulējumu, kā arī Akadēmiskās informācijas centra (turpmāk - AIC) Akreditācijas departamenta – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras kvalitātes vadības sistēmu, aprobēt to.

Studiju virzienu akreditācijas īsteno saskaņā ar šādiem normatīvajiem aktiem:

- ✓ Augstskolu likums <http://likumi.lv/doc.php?id=37967>,
- ✓ MK 14.07.2015. noteikumi Nr.407 “Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” (turpmāk – MK noteikumi Nr.407) <http://likumi.lv/ta/id/275560-augstskolu-koledzu-un-studiju-virzienu-akreditācijas-noteikumi>,
- ✓ Studiju virzienu novērtēšanas metodika http://www.aic.lv/portal/content/files/Studiju_virzienu_novertesanas_metodika_30032_016.pdf
- ✓ MK 14.07.2015. noteikumi Nr.409 “Nodibinājuma “Akadēmiskās informācijas centrs” maksas pakalpojumu cenrādis” <http://likumi.lv/ta/id/275564-nodibinajuma-akademiskas-informācijas-centrs-maksas-pakalpojumu-cenradis>
- ✓ The European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG-2015) http://www.eua.be/Libraries/quality-assurance/esg_2015.pdf?sfvrsn=0

Pilotakreditācijas tika īstenotas laika posmā no 2016.gada oktobra (augstskolas un koledžas iesniedza studiju virzienu pašnovērtējuma ziņojumus) līdz 2017.gada maijam (Studiju akreditācijas komisijas pieņēma lēmumus).

Pilotakreditāciju īstenošanas rezultātā ir:

- a. Novērtēti un akreditēti 12 Latvijas augstākās izglītības institūciju 12 studiju virzieni.
- b. Iegūtas ekspertu rekomendācijas visu 12 studiju virzienu tālākai attīstībai.
- c. Iegūta pieredze studiju virzienu akreditācijas īstenošanā.
- d. Veicot gan augstākās izglītības institūciju, gan ekspertu aptauju pēc studiju virzienu novērtēšanas, saņemti priekšlikumi studiju virzienu akreditācijas metodikas

pilnveidošanai, kā arī studiju virzienu akreditācijas procesa normatīvā regulējuma pilnveidošanai.

- e. Aprobēta AIC Akreditācijas departamenta – Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras kvalitātes vadības sistēma.

2. Augstākās izglītības institūcijas, kas piedalījās pilotakreditācijās

Pilotakreditācijām brīvprātīgi pieteicās un piedalījās 12 Latvijas augstskolas un koledžas. Katrā no tām novērtēja un akreditēja pa vienam studiju virzienam. Informācija par augstskolām un koledžām, kuras piedalījās pilotakreditācijās, ievietota 1.tabulā.

1.tabula

Augstskolas un koledžas, kas piedalījās pilotakreditācijās

N. p. k.	Augstskola/ koledža	Studiju virziens	Studiju programmu skaits virzienā	Latvijas ekspertu skaits	Ārvalstu ekspertu skaits
1.	Olaines Mehānikas un tehnoloģiju koledža	Ķīmija, ķīmijas tehnoloģija un biotehnoloģija	1	4	1
2.	Rīgas Celtniecības koledža	Arhitektūra un būvniecība	3	3	2
3.	SIA “Baltijas Starptautiskā akadēmija”	Sociālā labklājība	3	3	2
4.	Vidzemes augstskola	Viesnīcu un restorānu servisa, tūrisma un atpūtas organizācija	4	4	1
5.	Rīgas Aeronavigācijas institūts	Transports un pakalpojumi	4	3	2
6.	Ventspils Augstskola	Informācijas tehnoloģijas, datortehnika, elektronika, telekomunikācijas, datorvadība un datorzinātnes	5	2	3
7.	Daugavpils Universitāte	Valodu un kultūras studijas, dzimtās valodas studijas un valodu programmu studijas	6	3	2
8.	Latvijas Universitāte	Ģeogrāfija un zemes zinātne	6	2	3
9.	Banku augstskola	Ekonomika	8	2	3
10.	Liepājas Universitāte	Izglītība, pedagoģija un sports	7	2	3
11.	Rīgas Tehniskā universitāte	Arhitektūra un būvniecība	19	1	4
12.	Rīgas Stradiņa universitāte	Veselības aprūpe	30	1	4
	Kopā		12	30	30

3. Eksperti, kas novērtēja studiju virzienus augstākās izglītības institūcijās

Pilotakreditāciju īstenošanai tika piesaistīti 60 eksperti no Latvijas un ārvalstīm. Ekspertu aptaujas anketu aizpildīja 56 eksperti.

4. Ekspertu aptauja pēc pilotakreditāciju veikšanas

Aptaujas mērķis bija iegūt ekspertu viedokli par studiju virzienu novērtēšanas vizītes visiem posmiem, tāpat iegūt vērtējumu par studiju virzienu akreditācijas procesa normatīvo regulējumu un Akadēmiskās informācijas centra izstrādāto Studiju virzienu akreditācijas organizēšanas metodiku. Eksperti sniedza savus vērtējumus par dažādiem studiju virzienu akreditācijas aspektiem, atbildot uz 42 jautājumiem, un sagatavoja ieteikumus un rekomendācijas gan normatīvo aktu, gan novērtēšanas procesa uzlabošanai.

Ekspertus lūdza atbildēt uz jautājumiem par šādām novērtēšanas vizītes daļām:

- sagatavošanās vizītei (9 jautājumi),
- AIC organizētās mācības pirms vizītes (12 jautājumi),
- vizītes norises kvalitāte (8 jautājumi),
- kopīgā ekspertu atzinuma sagatavošanas process, tā struktūra (6 jautājumi).

Tāpat ekspertus lūdza sniegt savus priekšlikumus par novērtēšanas vizīšu organizatoriskajiem aspektiem un studiju virzienu akreditācijas procesa normatīvā regulējuma uzlabojumiem.

Ekspertu aptauja tika veikta, izsūtot aptaujas anketu, kura sastāvēja no 4 daļām – A, B, C, D.

A daļā iekļauti 5 jautājumi par ekspertu – vai ir iepriekšēja pieredze novērtēšanas procedūrās, cik ilga, kuras augstskolas studiju virzienu vērtēja, vai ir bijusi iepriekšēja pieredze starptautiskās ārējās kvalitātes novērtēšanas procedūrās, vai eksperts ir Latvijas Studentu apvienības deleģēts pārstāvis, vai Latvijas Darba devēju konfederācijas deleģēts pārstāvis, vai AIC izvēlēts eksperts.

B, C un D daļā iekļauti kopumā 42 jautājumi par vizītes sagatavošanas posmu un ekspertu pirmsvizītes mācībām, par vizītes norisi un par ekspertu kopīgo atzinumu. Ekspertiem bija jānovērtē apgalvojumi, izmantojot 4 punktu skalu, kur 1 - "nepiekrītu", 2 - "drīzāk nepiekrītu", 3 - "drīzāk piekrītu", 4 - "piekrītu".

4.1. Respondentu (ekspertu) profils

Trīs piektdaļas ekspertu dalībai studiju virzienu novērtēšanā piesaistīja AIC, vienu piektdaļu ekspertu delegēja Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (pa vienam ekspertam

katram studiju virzienam), vēl piektdaļu ekspertu deleģēja Latvijas Studentu apvienība, kā tas ir noteikts MK noteikumos Nr.407.

Eksperti atbildēja uz jautājumiem par savu iepriekšējo pieredzi augstākās izglītības ārējās kvalitātes novērtēšanā – studiju programmu vai institūciju novērtēšanā, kā arī par starptautisko pieredzi ārējās kvalitātes novērtēšanā.

No iegūtajām atbildēm par iepriekšējo pieredzi augstākās izglītības studiju programmu vai institūciju novērtēšanā redzams, ka eksperti dalās šādi: vairāk kā 10 gadu pieredze ir 30,36% respondentu, 6 – 10 gadu pieredze ir 30,36% respondentu, 3 – 5 gadu pieredze ir 12,5% respondentu, mazāk kā 2 gadu pieredze ir 8,93% respondentu, savukārt bez iepriekšējas pieredzes ir 17,86% respondentu (1.attēls).

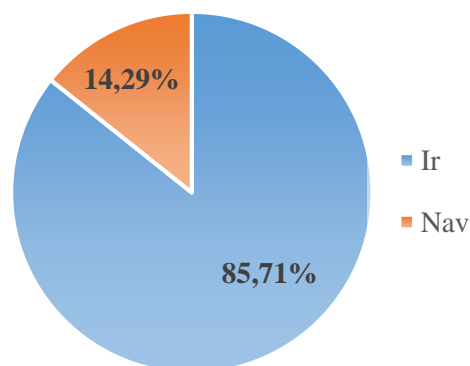
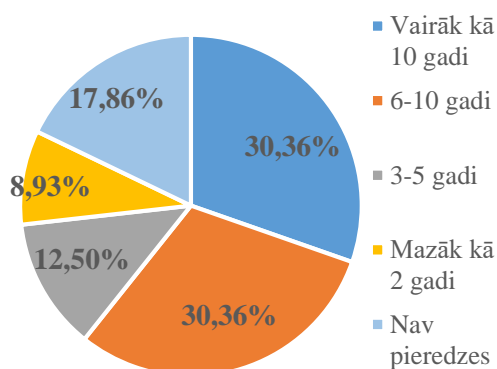
Par dalību starptautiskajās novērtēšanās 85,71% respondentu atbildēja apstiprinoši, savukārt 14,29% nebija starptautiskas pieredzes ārējās kvalitātes novērtēšanā (2.attēls).

1.attēls

2.attēls

Vai Jums ir iepriekšēja pieredze studiju programmu vai institūciju vērtēšanā?

Vai Jums ir iepriekšēja starptautiska pieredze augstākās izglītības ārējās kvalitātes vērtēšanā?

4.2. Vizītes sagatavošanas posma un ekspertu pirmsvizītes mācību vērtējums

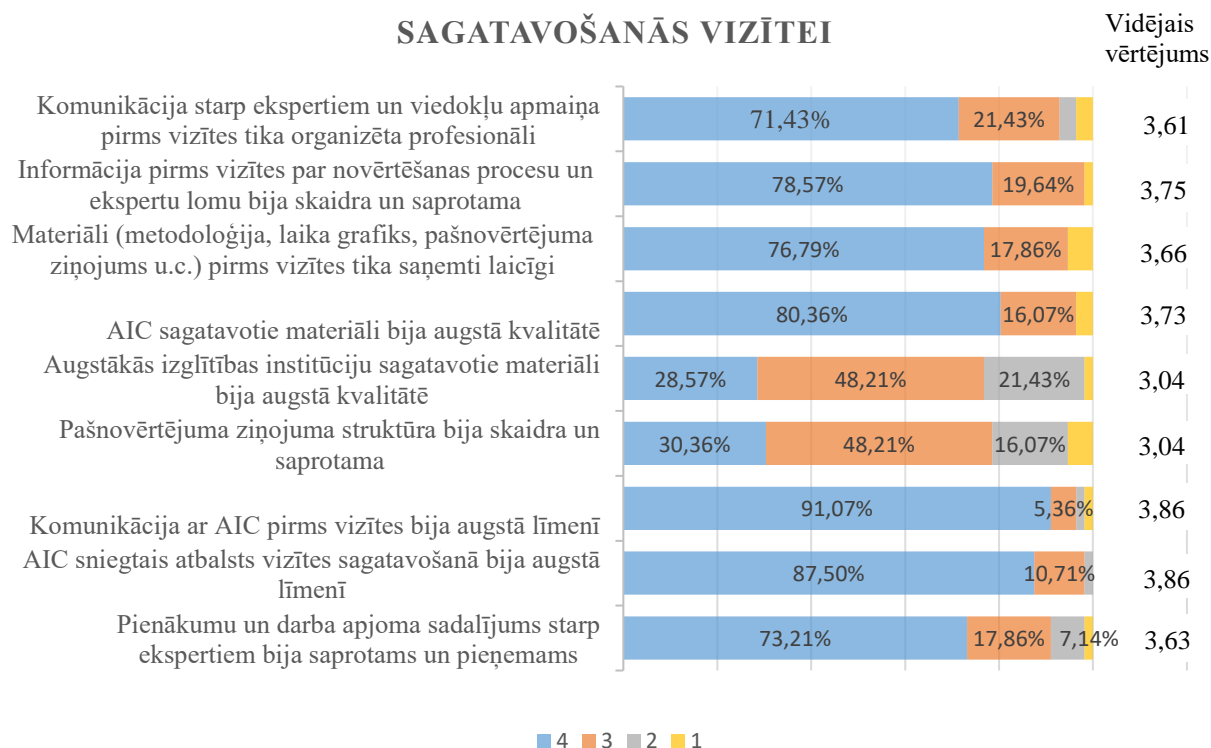
4.2.1. Vizītes sagatavošanas posms

Grupā tika ietverti jautājumi par studiju virzienu novērtēšanas vizītes sagatavošanas posmu. Ekspertiem bija jānovērtē tādi aspekti, kā komunikācija starp ekspertiem un viedokļu apmaiņa pirms vizītes, informācija par novērtēšanas procesu un ekspertu lomu pirms vizītes, vai nepieciešamie materiāli (metodoloģija, laika grafiks, pašnovērtējuma ziņojums u.c.) tika saņemti savlaicīgi, vai AIC sagatavotie materiāli bija augstā kvalitātē, vai augstākās izglītības institūciju sagatavotie materiāli bija augstā līmenī, vai pašnovērtējuma ziņojuma struktūra bija

skaidra un saprotama, vai komunikācija ar AIC pirms vizītes bija augstā līmenī, vai AIC sniegtais atbalsts vizītes sagatavošanā bija augstā līmenī, vai pienākumu un darba apjoma sadalījums starp ekspertiem bija saprotams un pieņemams.

Analizējot atbildes uz jautājumiem par studiju virzienu novērtēšanas vizītes sagatavošanas posmu, jāsecina, ka kopumā eksperti par visiem vizītes sagatavošanas posma aspektiem ir pozitīvi noskaņoti – vidējie vērtējumi visiem aspektiem ir virs 3,6, izņemot divus jautājumus, kas saistīti ar pašnovērtējuma ziņojuma struktūru un to kvalitāti (3.attēls).

3.attēls

Abos gadījumos vidējais ekspertu vērtējums bija 3,04, turklāt augstākais vērtējums 4 tika sniegts tikai aptuveni 30% gadījumu. Visos citos aspektos augstākais vērtējums bija no 71,43% (komunikācija starp ekspertiem un viedokļu apmaiņa pirms vizītes) līdz 91,07% (komunikācija ar AIC pirms vizītes). Visaugstāk novērtētais aspekts vizītes sagatavošanās posmā ir komunikācija ar AIC – 91,07% gadījumu eksperti tai devuši augstāko novērtējumu.

Augstu novērtēts arī AIC sniegtais atbalsts vizītes sagatavošanas posmā (augstākais novērtējums 87,5% gadījumu) un AIC sagatavotie materiāli (augstākais novērtējums 80,36% gadījumu).

Nedaudz zemāk tika novērtēti tādi aspekti kā komunikācija starp ekspertiem un viedokļu apmaiņa pirms vizītes (augstākais novērtējums 71,43% gadījumu) un pienākumu un darba apjoma sadalījums starp ekspertiem, par kuru 73,23% ekspertu pilnībā piekrita, ka tas bijis saprotams un pieņemams.

Eksperti diezgan augstu novērtējumu sniedza arī par šādiem aspektiem - vai informācija pirms vizītes par novērtēšanas procesu un ekspertu lomu bija skaidra un saprotama (augstākais novērtējums 78,57% gadījumu), kā arī par to, vai nepieciešamie materiāli (metodoloģija, laika grafiks, pašnovērtējuma ziņojums u.c.) pirms vizītes tika saņemti laicīgi (augstākais novērtējums 76,79% gadījumu).

4.2.2. AIC organizētās ekspertu pirmsvizītes mācības

Pirms ekspertu novērtēšanas vizītēm AIC organizēja mācības, lai iepazīstinātu ekspertus ar dažādiem studiju virzienu novērtēšanas aspektiem, tai skaitā Latvijas izglītības sistēmas uzbūvi, Latvijas augstākās izglītības normatīvo regulējumu, katra studiju virziena novērtēšanas specifiku u.c. Eksperti novērtēja šādus pirmsvizītes mācību aspektus –

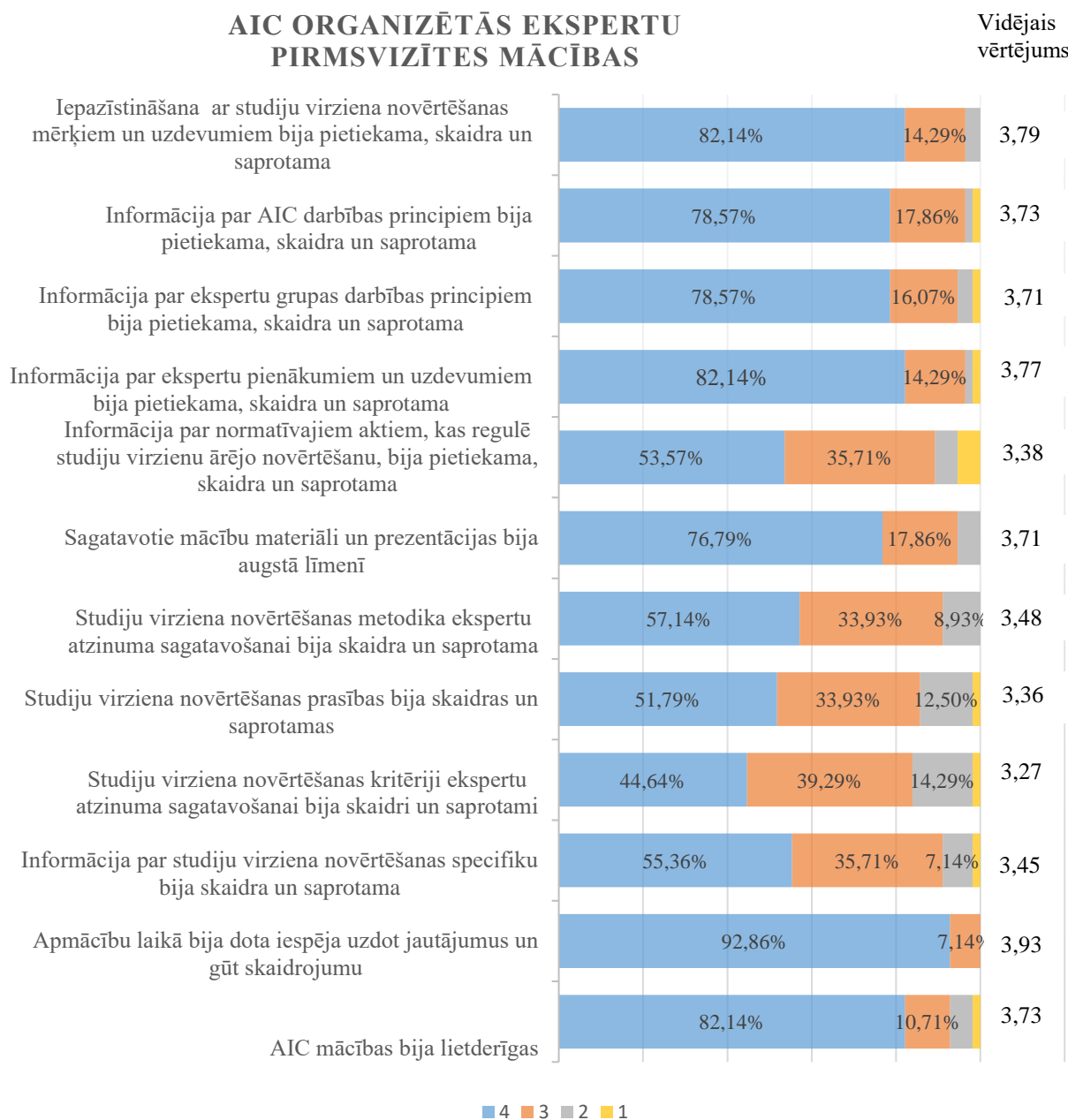
- ✓ iepazīstināšana ar studiju virziena novērtēšanas mērķiem un specifiku,
- ✓ informācija par AIC darbības principiem,
- ✓ informācija par ekspertu grupas darbības principiem,
- ✓ informācija par ekspertu pienākumiem un uzdevumiem,
- ✓ informācija par normatīvajiem aktiem, kas regulē studiju virzienu ārējo novērtēšanu,
- ✓ sagatavoto mācību materiālu un prezentāciju kvalitāte,
- ✓ vai studiju virziena novērtēšanas metodika ekspertu atzinuma sagatavošanai bija skaidra un saprotama,
- ✓ vai studiju virziena novērtēšanas prasības bija skaidras un saprotamas,
- ✓ vai studiju virziena novērtēšanas kritēriji bija skaidri un saprotami,
- ✓ vai informācija par studiju virziena novērtēšanas specifiku bija skaidra un saprotama,
- ✓ vai mācību laikā bija iespēja uzdot jautājumus un gūt skaidrojumu,
- ✓ vai AIC mācības bija lietderīgas.

Ekspertu vērtējumi jautājumu grupā par AIC organizētajām ekspertu mācībām pirms vizītēm augstskolās un koledžās apkopoti 4.attēlā. Eksperti atzinīgi novērtējuši mācību lietderīgumu (82,14% tās uzskata par ļoti vajadzīgām, 10,71% - daļēji piekrīt šim vērtējumam), tāpat eksperti ir ļoti apmierināti, ka mācību laikā bija iespēja uzdot jautājumus un gūt skaidrojumus (augstākais novērtējums 92,86% gadījumu).

Tāpat, ekspertuprāt, studiju virziena novērtēšanas mērķi un specifika apmācībās tika pasniegti skaidri un saprotami, kā arī eksperti guvuši pietiekamu, skaidru un saprotamu informāciju par ekspertu pienākumiem un uzdevumiem studiju virziena novērtēšanā (abos gadījumos augstākais novērtējums 82,14% gadījumu).

Zemāku vērtējumu ir saņēmuši tādi pirmsvizītes mācību aspekti kā informācija par normatīvajiem aktiem, kas regulē studiju virzienu ārējo novērtēšanu, un informācija par studiju virziena novērtēšanas metodiku un specifiku (augstākais novērtējums apmēram pusē gadījumu). Šie aspekti vairāk kā trešdaļā atbilstu novērtēti ar atzīmi 3, kā arī 10% - 15% gadījumu saņemts novērtējums 2. Šāds novērtējums liek izdarīt secinājumus, ka studiju virziena jēdziens, tā specifika un novērtēšanas metodika nav skaidri un saprotami iekļauta normatīvajos aktos, kas Latvijā regulē augstākās izglītības ārējo kvalitātes novērtēšanu, kā arī to skaidrojumi no AIC puses nav bijuši pietiekami.

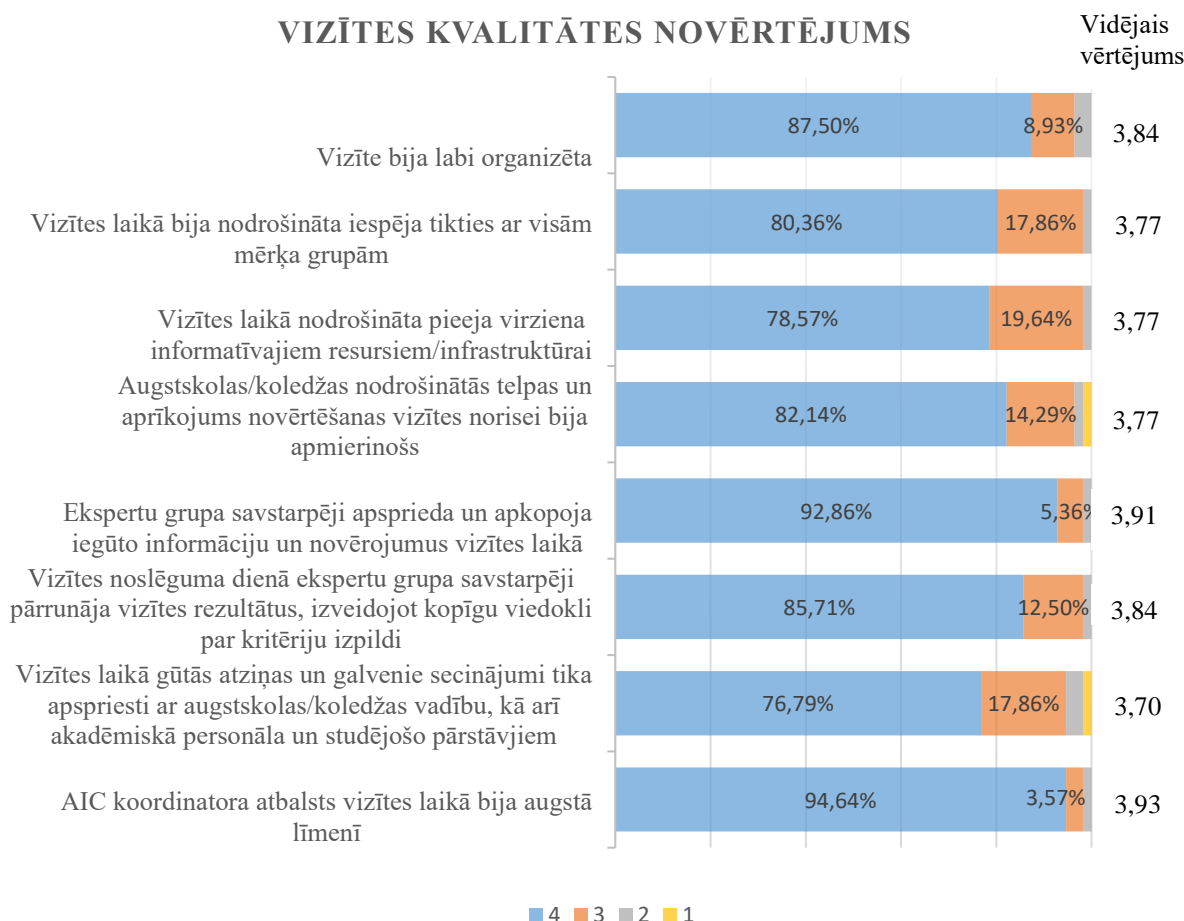
4.3. Vizītes norises kvalitāte

Lai iegūtu ekspertu vērtējumu par novērtēšanas vizītes norises kvalitāti, eksperti atbildēja uz šādiem jautājumiem:

- ✓ vai vizīte bija labi organizēta,
- ✓ vai vizītes laikā bija nodrošināta iespēja tikties ar visām mērķa grupām;

- ✓ vai vizītes laikā nodrošināta pieeja virziena informatīvajiem resursiem/infrastrukturai, t.sk. Bibliotēkas resursiem, materiāltehniskajai bāzei, noslēguma darbiem (ja tādi ir), pārbaudījumu materiāliem un citiem dokumentiem pēc AIC vai ekspertu grupas pieprasījuma,
- ✓ vai augstskolas/koledžas nodrošinātās telpas un aprīkojums novērtēšanas vizītes norisei bija apmierinošs,
- ✓ vai ekspertu grupa savstarpēji apsprieda un apkopoja iegūto informāciju un novērojumus vizītes laikā,
- ✓ vai vizītes noslēguma dienā ekspertu grupa savstarpēji pārrunāja vizītes rezultātus, izveidojot kopīgu viedokli par kritēriju izpildi,
- ✓ vai vizītes laikā gūtās atziņas un galvenie secinājumi tika apspriesti ar augstskolas/koledžas vadību, kā arī akadēmiskā personāla un studējošo pārstāvjiem,
- ✓ vai AIC koordinators atbalsts vizītes laikā bija augstā līmenī.

5.attēls

Aptaujas rezultāti atspoguļoti 5.attēlā. Kopumā tie rāda, ka vizītes organizācija un norise bija ļoti augstā līmenī. Visu atbilžu vidējais vērtējums nav zemāks par 3,7 punktiem. Īpaši augstu (vidējais vērtējums 3,93/tikai divas atbildes ar vērtējumu 3/viena ar vērtējumu 2) ir novērtēts AIC koordinators atbalsts vizītes norises laikā.

4.4. Kopīgā ekspertu atzinuma sagatavošanas process, tā struktūra

Ekspertus aicināja vērtēt dažādus kopīgā atzinuma sagatavošanas aspektus, kā arī tā struktūru, kura noteikta normatīvajā regulējumā - MK noteikumu Nr.407 10.pielikumā.

Ekspertu viedoklis tika noskaidrots par šādiem kopīgā atzinuma struktūras un tā sagatavošanas posma aspektiem:

- ✓ vai eksperti savstarpēji vienojās par katra kritērija novērtējumu,
- ✓ vai eksperti varēja vienoties par kopīgā atzinuma tekstu,
- ✓ vai augstskola/koledža sniedza informāciju par kopīgā atzinuma tekstu,
- ✓ vai augstskola/koledža sniedza informāciju par faktu kļūdām,
- ✓ vai komunikācija ar Aģentūru pēc vizītes bija augstā līmenī,
- ✓ vai kopīgā ziņojuma struktūra un saturs ir loģisks un nodrošina kvalitatīvu studiju virzienu novērtējumu.

6.attēls

Saņemtās atbildes rāda, ka ekspertiem bija salīdzinoši viegli savstarpēji vienoties par katra kritērija novērtējumu un kopīgā atzinuma tekstu (6.attēls). Tāpat augstu ir novērtēta komunikācija ar AIC atbildīgajām personām pēc vizīšu noslēguma. Viskritiskākais vērtējumu saņemts par kopīgā ekspertu atzinuma struktūru un saturu (vidējais vērtējums 3,29/ piektā daļa respondentu snieguši vērtējumu 2 un 1). Saņemti arī ieteikumi ekspertu kopīgā atzinuma struktūras un satura uzlabošanai.

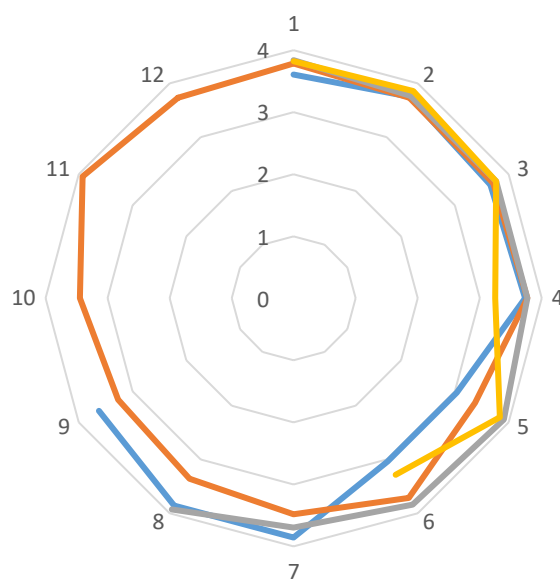
5. Secinājumi par studiju virzienu novērtēšanas procesu

Kā redzams 7.attēlā, ekspertu vidējie vērtējumi par studiju virzienu novērtēšanas procedūru kopumā ir augsti. Neviens vidējais vērtējums nav zemāks par 3, tomēr ir vairāki gadījumi, kuros ekspertu viedoklis ir dalījies. Piemēram, **kritiskāk** ir vērtēti **augstākās izglītības institūciju sagatavotie akreditācijai iesniegtie materiāli** – tikai aptuveni trešdaļa ekspertu tos vērtēja ar augstāko atzīmi, bet viena piektdaļa – ar vērtējumu 2 un 1. Tātad daļai augstākās izglītības institūciju jāveltī vairāk uzmanības pašnovērtējuma ziņojumu un citu dokumentu sagatavošanai. Vienlaikus AIC būtu jārīko mācības augstskolu un koledžu pārstāvjiem, lai palīdzētu tām labāk sagatavot studiju virzienu pašnovērtējuma ziņojumus.

7.attēls

Ekspertu vidējie vērtējumi par studiju virzienu novērtēšanas procedūru

— Vizītes sagatavošana — Pirmsvizītes mācības
— Vizītes kvalitāte — Kopīgais ziņojums

Tāpat **kritisks** vērtējums ekspertiem ir par **pašnovērtējuma ziņojuma struktūru** – tikai aptuveni trešdaļa to ir novērtējusi ar augstāko vērtējumu, bet piektdaļa ekspertu devuši vērtējumu 2 un 1. Secinājums – jāgatavo priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem, lai būtiski uzlabotu pašnovērtējuma ziņojuma struktūru, samazinot apjomu, izslēdzot informācijas dublēšanos utt.

Vērtējot AIC organizētās ekspertu **pirmsvizītes mācības**, eksperti devuši **augstu** novērtējumu to **lietderībai** un iespējai mācību laikā noskaidrot visus neskaidros jautājumus, kas saistīti gan ar Latvijas izglītības sistēmas uzbūvi, gan Latvijas augstākās izglītības, tai skaitā studiju virzienu akreditācijas normatīvo regulējumu. Tāpat eksperti uzskata, ka ir saņēmuši pietiekami skaidru un saprotamu informāciju gan par AIC darbības principiem, gan studiju virzienu

novērtēšanas mērķiem un uzdevumiem, gan visiem aspektiem, kas saistīti ar ekspertu grupas darbības principiem, pienākumiem un uzdevumiem. Arī AIC sagatavotie mācību materiāli un prezentācijas ir saņēmušas augstu novērtējumu.

Savukārt, informācija par normatīvajiem aktiem, kas regulē studiju virzienu ārējo novērtēšanu, nebija sagatavota pietiekami skaidri un saprotami. Tas jāņem vērā, gatavojoties nākamajām studiju virzienu akreditācijas procedūrām. Iespējams, studiju virziena jēdziens, tā specifika un novērtēšanas metodika arī nav skaidri un saprotami iekļauta normatīvajos aktos, kas Latvijā regulē augstākās izglītības ārējo kvalitātes novērtēšanu.

Tāpat eksperti vēlas lielāku skaidrību par studiju virzienu novērtēšanas metodiku, studiju virzienu novērtēšanas prasībām un kritērijiem ekspertu atzinuma sagatavošanai, kā arī par katra virziena novērtēšanas specifiku.

Visaugstākie novērtējumi saņemti par pašas vizītes norises kvalitāti. Var secināt, ka AIC Akreditācijas departaments ir ieguldījis lielas pūles, lai visu 12 studiju virzienu novērtēšanas vizītes noritētu veiksmīgi. Šajā jautājumu grupā visaugstāko novērtējumu ir saņēmis AIC koordinators atbalsts vizītes laikā – tas saņemts 95% gadījumā. Vidēji visi šīs sadaļas aspekti ir novērtēti virs 3,7 punktiem.

Vērtējot ekspertu **kopīgā atzinuma sagatavošanas procesu**, var secināt, ka eksperti to ir vērtējuši kā veiksmīgu, jo augstu novērtēta spēja vienoties gan par katra kritērija novērtējumu, gan kopīgā atzinuma tekstu. Tāpat augstu novērtēta komunikācija ar AIC pēc vizītes. Kritiskāks vērtējums saņemts par kopīgā atzinuma struktūru un saturu. Tikai aptuveni 60% ekspertu to ir novērtējuši ar augstāko atzīmi, bet aptuveni viena piektā daļa novērtējuši ar 2 un 1. Tātad galvenā uzmanība jāvelta kopīgā atzinuma struktūras un satura uzlabošanai – novēršot sadrumstalotību, jautājumu pārklāšanos, izvērtējot skaitliskā vērtējuma mērķi, kas netiek izmantots akreditācijas termiņa noteikšanai u.c.

6. Ieteikumi un rekomendācijas

6.1. Ieteikumi un rekomendācijas novērtēšanas vizīšu organizēšanas uzlabošanai

Ieteikumi un rekomendācijas novērtēšanas vizīšu organizēšanas uzlabošanai saņemti no 36 ekspertiem. 13 ekspertiem nebija nekādu komentāru par vizīšu organizēšanu, atsevišķos gadījumos kā iemeslu minot savu nelielo pieredzi šajā jomā. Savukārt 7 eksperti minēja, ka vizītes bija labi organizētas un, viņuprāt, nekādi uzlabojumi nav vajadzīgi.

6.1.1. Vizītes sagatavošana un pirmsvizītes mācības (rekomendācijas AIC). Ieteikumi pašnovērtējuma ziņojuma struktūras uzlabošanai.

1. Atteikties no pārāk liela apjoma vispārējas informācijas iekļaušanas mācību materiālos, ko var iegūt no pieejamiem dokumentiem interneta resursos. Vienlaikus nodrošināt, lai informācija par Latvijas izglītības sistēmu, tās attīstību un normatīvo regulējumu būtu

- pietiekamā apmērā un iespējami agri pirms vizītes pieejama ārvalstu ekspertiem un ekspertiem no darba devēju vidus, kas ikdienā nesaskaras ar šiem jautājumiem.
2. Apsvērt iespēju izveidot interneta vietni, kurā būtu apkopota nepieciešamā vispārējā informācija par Latvijas augstākās izglītības sistēmu, par ārējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, studiju virzienu novērtēšanu u.c. jautājumiem, kas skar studiju virzienu akreditāciju.
  3. Apsvērt iespēju izveidot īsu video materiālu par studiju virzienu akreditācija procesu kopumā.
  4. Koncentrēties uz pašnovērtējuma ziņojuma un citas augstākās izglītības institūcijas sniegtās informācijas detalizētāku analīzi. Eksperti iesaka plašāk un konkrētāk skaidrot aspektus, par kuriem jābūt skaidram priekšstatam, lai objektīvi un pamatoti varētu analizēt pašnovērtējuma ziņojumus:
    - a. Kāds ir augstākās izglītības un zinātnes publiskā finansējuma normatīvais regulējums Latvijas likumdošanā;
    - b. Kāds ir normatīvais regulējums par akadēmiskajiem amatiem, to atalgojumu;
    - c. Atšķirības starp akadēmiskajām un profesionālajām programmām;
    - d. Latvijas kredītpunktu sistēma, kā tā saistās ar Eiropas kredītpunktu sistēmu (ECTS);
    - e. Iepriekšējas neformālās izglītības atzīšanas normatīvais regulējums;
    - f. Valsts dibināto augstākās izglītības institūciju autonomijas līmenis.
  5. Koordinatoram būtu jāsniedz plašāka informācija par katra studiju virziena novērtēšanas specifiku, iepriekšējo vēsturi, kā arī tīri tehniskām prasībām, kas ekspertiem jāievēro, gatavojot kopīgos atzinumus.
  6. Pirms vizītes organizēt *Skype* sarunas ekspertu un koordinatora starpā.
  7. Nodrošināt, lai augstākās izglītības institūciju sagatavotie studiju virzienu pašnovērtējuma ziņojumi skaidrāk atbilstu novērtēšanas kritērijiem.
  8. Pārskatīt pašnovērtējuma ziņojuma struktūru, ievērojami samazinot apjomu, izslēdzot informācijas dublēšanos, strukturējot atbilstoši novērtēšanas kritērijiem utt. Tam jābūt konsolidētam dokumentam, ne katras studiju programmas aprakstam. Ja tas netiek izdarīts, ekspertu slodze atsevišķu studiju virzienu ar daudzām programmām novērtēšana ir neadekvāti darbietilpīga un laikietilpīga.
  9. Studiju virzienu novērtēšanas metodikai jābūt vienkāršākai un skaidrākai. Esošā metodika neveicina kvalitatīvus uzlabojumus.
  10. Uzlabot izpratni par studiju virzienu – kāpēc atsevišķos virzienos ir tik daudz studiju programmu, kas traucē veikt novērtēšanu saprātīgā laika sprīdī.

6.1.2. Vizītes kvalitāte

1. Iespējami agri pirms vizītes informēt ekspertus par vizītes darba kārtību.
2. Nodrošināt, ka AIC koordinators visu novērtēšanas laiku sniedz pamata informāciju par Latvijas augstākās izglītības normatīvo regulējumu, nodrošina ekspertiem visu nepieciešamo informatīvo atbalstu.

3. Starplaikos starp tikšanās reizēm ar augstākās izglītības institūciju pārstāvjiem plānot īsus apmēram 10 – 15 minūšu pārtraukumus pašu ekspertu apspriedēm par iepriekš dzirdēto un pārrunāto, kā arī, lai eksperti sagatavotos nākamajām tikšanās.
4. Vairāk laika veltīt studentu iztaujāšanai vizītes laikā, dalot tos pa līmeņiem – bakalaura, maģistra, doktora programmu studenti.
5. Sabalansēt vizītes ilgumu ar tikšanos skaitu un dalībnieku skaitu katrā tikšanās reizē. Ierobežot katrā tikšanās reizē intervējamo skaitu, piemēram, līdz 3 personām, lai diskusijas būtu auglīgākas.
6. Precizēt vizītes nobeiguma tikšanās nolūku ar augstākās izglītības institūcijas pārstāvjiem. Augstskolu un koledžu pārstāvji gaida konkrētu vērtējumu, bet to nevar pilnībā nodrošināt vizītes nobeigumā. Eksperti secina, ka tikai pēc visas informācijas un pieejamo materiālu apkopošanas un analīzes ir iespējams definēt viedokli par attiecīgo studiju virzienu.
7. Atsevišķos gadījumos jāorganizē garākas vizītes, lai novērtu sasteigtību un virspusību.
8. Katras dienas nobeigumā ekspertiem jāorganizē neformālas tikšanās savā starpā, lai pārrunātu dienas iespaidus.
9. Pēc iespējas novērst tulkošanas nepieciešamību – pagarina laiku, var rasties nepareizas interpretācijas utt. Jāuzlabo angļu valodas zināšanas gan atsevišķiem ekspertiem, gan citiem vizītes dalībniekiem. Ja tomēr tulkošana nepieciešama, vēlams, lai to dara Latvijas eksperts, kas pārzina situāciju.
10. Ņemt vērā, ka ļoti svarīgs faktors ir veiksmīga lomu sadale ekspertu starpā. Ekspertu grupas vadītājam jāspēj apvienot visu pārējo ekspertu pūliņi vienotam un rezultatīvam darbam, īpaši atzinuma gatavošanas laikā.
11. Skaidrāka lomu sadale ekspertu starpā gan pirms vizītes, gan vizītes laikā. Piemēram, sekretāra loma, pārējo ekspertu loma – kurš apkopo novērojumus vizītes laikā, vai visiem ekspertiem jāgatavo savs viedoklis par novēroto, vai tas jādara sekretāram utt.
12. Vienkāršot administratīvās procedūras vizītes laikā un pēc vizītes - piemēram, kā izdevumus apliecinošus dokumentus pieņemt skanētas kopijas, ja izdevumi radušies ārvalstīs utt.

6.1.3. Kopīgais ekspertu atzinums, tā sagatavošanas process

1. Ekspertu kopīgā atzinuma veidlapa pārāk sadrumstalota, formāla, neatspoguļo novērtējumu pēc būtības. Jāsaīsina, jācentrē uz galvenajiem studiju virziena satura aspektiem pēc būtības, nevis visām iespējamām detaļām.
2. Jānovērš atsevišķu atzinuma punktu neskaidrie formulējumi, kas pieļauj interpretācijas un pārpratumus, piemēram, 3.7.punkts.
3. Studiju virziena novērtējums var radīt problēmas, ja atsevišķām programmām ir atšķirīgi novērtējumi. Skaidrāk jānorāda, ka novērtē studiju virzienu, ne atsevišķas programmas.
4. Jānovērš katras atsevišķas studiju programmas novērtējuma sadrumstalotība – ekspertiem ir jāatbild uz daudziem detalizētiem jautājumiem par katru studiju programmas aspektu. Vizītes laika limits neļauj veikt tik dziļu analīzi.

5. Novērtēšanas kritēriji/jautājumi ir pārāk komplicēti - grūti sniegt viennozīmīgu vērtējumu. Vienkāršot kritērijus/jautājumus, lai katram kritērijam nebūtu vairāk par vienu jautājumu. Tas gan palielinās jautājumu skaitu, bet atvieglās novērtēšanas procedūru, kā rezultātā kopīgais ekspertu viedoklis būs vieglāk formulējams.
6. Atzinuma tabulas formāts, aprakstot katra novērtētā kritērija uzlabošanas ceļus, ierobežo ekspertu izteikšanās iespējas. Augstākās izglītības institūcijas ieteikumus var pārprast vai pat nesaprast. Ekspertu kopīgā atzinuma formāts neveicina analīzi un kvalitātes pilnveidošanu, ierobežo iespējas atklāt novērtējuma kontekstu.
7. Jācenšas novērst visas birokrātiskās formalitātes – parakstītu dokumentu sūtīšana pa pastu utt. Jāatļauj elektroniska skanētu dokumentu iesniegšana, piemēram, ceļa izdevumus apliecinājošu dokumentu ieskanēšana un nosūtīšana pa elektroniskā veidā.
8. Atzinuma struktūra ļoti detalizēta – neļauj ekspertiem fokusēties uz galveno.
9. Vēlams pienākumus ekspertu starpā dalīt pa kritēriju grupām, vērtējot tos vienlaikus visām programmām – piemēram, viens eksperts vērtē studiju procesa organizāciju vai infrastruktūru visām studiju virzienā iekļautajām programmām utt.

6.2. Ieteikumi un rekomendācijas normatīvā ietvara uzlabošanai

21 ekspertam nebija ieteikumu un rekomendāciju normatīvā ietvara uzlabošanai. Viens no ekspertiem atbildēja, ka normatīvais regulējums ir apmierinošs, savukārt no 34 ekspertiem ir saņemti ieteikumi un rekomendācijas.

1. Pārskatīt pašnovērtējuma ziņojuma struktūru, ievērojami samazinot apjomu, izslēdzot informācijas dublēšanos, vienkāršojot un strukturējot atbilstoši novērtēšanas kritērijiem, kas iekļauti ekspertu kopīgajā atzinumā utt.

Tam jābūt konsolidētam dokumentam, ne katras studiju programmas aprakstam. Vienkāršot un padarīt saprotamākus formulējumus, kas izriet no Eiropas standartiem un vadlīnijām. Ierobežot pašnovērtējuma ziņojumu garumu.

2. Kopīgais ekspertu atzinums jāsaīsina, jācentrē uz galvenajiem studiju virziena satura aspektiem pēc būtības, nevis visām iespējamām detaļām

Aptuveni puse ekspertu, kuri sniedza priekšlikumus normatīvo aktu regulējumam, atzina, ka kopīgā atzinuma formāts ir daudz par garu, ļoti sadrumstalots un birokrātisks, tādējādi zaudējot fokusu uz galvenajiem kvalitātes jautājumiem. Zūd kopskats par studiju virzienu, jo ir ļoti daudz jautājumu par katru studiju virzienam atbilstošu studiju programmu. Pietrūkst laika, lai pilnībā izvērtētu katru studiju programmu atbilstoši tik detalizētam jautājumu klāstam. Atbildot uz tādiem maznozīmīgiem jautājumiem, kā, piemēram, vai telpās ir pietiekami daudz elektrības kontaktu, nav iespējams sniegt saprātīgu atbildi – kas ir pietiekami, kam pietiekami utt. Tādi jautājumi jāpārfrāzē uz vispārīgākiem un plašākiem, piemēram, jautājot, vai augstskolas vai koledžas telpas ir modernas, vai novecojušas utt.

Eksperti atzīmē, ka uz daļu no jautājumiem atzinumā būtu jāatbild ar konkrētiem “jā” vai “nē”. Eksperti arī uzskata, ka daļa jautājumu nedod jaunu ieskatu par konkrēto

jautājumu, jo faktiski turpina iepriekšējo tematu. Daļa jautājumu sagatavoti neveikli, kā arī daži no tiem ir bezmērķīgi.

Iesaka pārskatīt novērtējamo kritēriju skaitu, apvienojot līdzīgos, saīsināt un precizēt novērtējamo kritēriju pamatojuma aprakstus.

Jautājumi būtu jāpārfrāzē tā, lai būtu iespējams sniegt aptverošākas, plašākas atbildes. Vienlaikus tiek norādīts, ka daudzos gadījumos ir grūti sniegt pareizu novērtējumu, jo jautājumi ir par plašu, sastāv no vairākām daļām, kā arī reizēm tiem ir pretējas nozīmes. Iesaka izvērtēt jautājumus, ļoti rūpīgi izvēloties to formulējumu.

Augstskolām un koledžām veidot atsevišķus novērtēšanas kritērijus.

3. Citi ieteikumi normatīvā ietvara uzlabošanai un attīstībai

- 3.1. Novērst novērtēšanas procesa organizatoriskās puses pārlietu lielo birokratizāciju – dokumentu sūtīšanu turp atpakaļ pa pastu, ļaut elektroniski iesniegt skanētus dokumentus, piemēram, ceļa izdevumus apliecinošus dokumentus utml.
- 3.2. Uzlabot studiju virzienu novērtēšanas metodoloģiju, ja studiju virzienā ir liels skaits visu līmeņu programmu, un pārvērtēt dienu skaitu, kuras eksperti pavada augstskolā vai koledžā.
- 3.3. Pašnovērtējuma ziņojumam jāpievieno pilna augstskolas vai koledžas stratēģija vai saite uz interneta vietni, kur tā ir pilnībā pieejama, tāpat fakultātes stratēģija un rīcības plāns.
- 3.4. Skaidrāk definēt, kas ir studiju virziens. Ārzemniekam angļu valodā “study direction” ir maldinošs jēdziens. Piedāvā lietot “*area of knowledge*” vai citu.
- 3.5. Iesaka ieviest normatīvo regulējumu par studiju programmu atbilstību studiju virzieniem.
- 3.6. Ārzemniekus mulsina Latvijas kredītpunktu sistēma, kas neatbilst ECTS. Aicina rast risinājumu.
- 3.7. Atzīmē, ka uzņemšanas nosacījumi vietējiem pretendentiem un ES valstu pilsoņiem nav vienādi.
- 3.8. Nepieciešams modernizēt visu normatīvo regulējumu, kas attiecas uz ārējo kvalitātes novērtēšanu, jo daudzas prasības visos aspektos pārāk birokrātiskas, nedod pievienoto vērtību ne vizītei, ne atzinumam. Tai skaitā jāpārvērtē dokumentu garums, nepieciešamība pievienot visu mācībspēku CV, utt. Modernizēts regulējums ļautu Latvijā izveidot uz attīstību un uzlabojumiem vērstu augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmu.
- 3.9. Eksperti atzīst, ka daudzas problēmas rodas nevis no tā, ko dara augstskolas vai koledžas, bet no tā, ka augstākās izglītības process tiek pārāk regulēts. Tas traucē sasniegt augstāku kvalitāti.
- 3.10. Ieviest vērtējumu par augstskolu un koledžu spēju modernizēt studiju kursu saturu atbilstoši jaunākajām inovācijām tehnoloģijās, sabiedrības attīstībā utt.
- 3.11. Iesaka pagarināt īsāko akreditācijas termiņu no 2 līdz 3 gadiem.
- 3.12. Dot iespēju komisijai noteikt dažādiem studiju līmeņiem atšķirīgus akreditācijas termiņus, piemēram, zemākajam 6 gadi, maģistra līmenim – 2 gadi. Dot iespēju komisijai noteikt, kādas problēmas noteiktā pārbaudes termiņā ir jānovērš, lai iegūtu akreditāciju pilnam laikam.

- 3.13. Augstskolām un koledžām veidot atsevišķus novērtēšanas kritērijus.
- 3.14. Pārskatīt prasības akadēmiskajam personālam – augsta līmeņa viespasniedzēju un zinātnieku piesaisti apgrūtina augstas prasības viņu latviešu valodas zināšanām.
- 3.15. Pārskatīt akadēmiskā personāla slodzes. Esošās mācību slodzes neveicina akadēmiskā personāla pētniecisko darbību.
- 3.16. Regulāri aktualizēt Profesiju standartu sarakstu.